

Asia: VN/2882/2026

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Asia: Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö VN/2882/2026

Valtiokonttorin lausunto koskien hallituksen esitystä eduskunnalle laiksi valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Valtiokonttorin lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi. Esityksessä ehdotetaan tarkennettavaksi valtion vahingonkorvaustoiminnasta annetun lain soveltamisalaa ja Valtiokonttorin toimivaltaa. Valtiokonttorille säädettäisiin lisäksi mahdollisuus osoittaa eräissä tapauksissa korvausta vaativa nostamaan kanne yleisessä tuomioistuimessa ilman Valtiokonttorin käsittelyä ja päätöstä.

Valtiokonttorin lakisääteisiä tehtäviä vähennettäisiin kumoamalla Valtiokonttorista annetun lain valtion työelämän kehittämistä sekä sähköisten

liiketoiminta-asiakirjojen välitysverkon toiminnan ja käytön kehittämistä ja valvontaa koskevat tehtävät. Lisäksi Valtiokonttorin tiedonsaantioikeuksia täsmennettäisiin ja Valtiokonttorin tai sen virkamiehen toiminnasta tehty kantelu ehdotetaan pääsääntöisesti Valtiokonttorin pääjohtajan ratkaistavaksi.

Tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin lisättäisiin Valtiokonttorille tiedonsaantioikeus ryhmähenkivakuutusta vastaavaan etuun liittyvien korvausasioiden hoitamiseksi. Esitettyjen lainsäädäntömuutosten johdosta Valtiokonttori toteaa lausuntonaan seuraavaa:

Yleiset huomiot:

Valtiokonttori pitää esitystä korvaustoimintansa osalta kannatettavana ja tarkoituksenmukaisena. Esityksessä ehdotettavat täsmennykset valtion vahingonkorvaustoiminnasta annettuun lakiin selkeyttävät nykytilaa ja vähentävät tulkinnanvaraisuutta. Valtiokonttorista annetun lain tiedonsaantioikeuksia koskeviin säännöksiin esitettävät lisäykset ja tarkennukset ovat olennaisia vahingonkorvaus- ja takaisinperintäasioiden tehokkaan ja oikea-aikaisen käsittelyn

kannalta. Pandemrix-rokotteesta aiheutuneiden vahinkojen siirtymiseen varautuminen on huomioitu esityksessä asianmukaisesti, mitä Valtiokonttori pitää

välttämättömänä korvaustoiminnan katkeamattomuuden varmistamiseksi.

Valtiokonttori pitää myös esitystä Valtiokonttorista annetussa laissa määriteltyjen tehtävien vähentämisestä kannatettavana. Kumottavat kohdat mahdollistavat tehtävien organisoinnin virastorakenneselvityksen linjausten ja valtiontaloutta koskevien kehyslinjausten mukaisesti ja tukevat Valtiokonttorin keskittymistä kaikkein keskeisimpiin tehtäviin.

Yksityiskohtaiset huomiot:

Lain Valtiokonttorista 2 b §:n 1 momenttiin ehdotetaan lisättäväksi uusia tiedonsaajia. Kuntien ja hyvinvointialueiden taloustietovarannon tietojen osalta tiedonsaajien joukkoa laajennettaisiin koskemaan sisäministeriötä sekä Maakuntien tilakeskus Oy:ta. Valtiokonttori pitää kyseisiä täydennyksiä tarpeellisena, mutta tuo lisäksi esille, että tiedonsaajien joukkoa olisi hyödyllistä täydentää myös Lupa- ja valvontavirastolla.

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 16 §:n mukaan investointisuunnitelmaa koskeva esitys on toimitettava valtiovarainministeriölle, sosiaali- ja terveysministeriölle ja sisäministeriölle kalenterivuoden loppuun mennessä. Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021, myöhemmin järjestämislaki) 11 §:n mukaan sisäministeriö tekee päätöksen hyvinvointialueen investointisuunnitelmaa koskevaan esitykseen sisältyvän pelastustoimen osasuunnitelman hyväksymisestä. Järjestämislain 14 §:n mukaan Lupa- ja valvontaviraston vuosittain laadittavassa asiantuntija-arviossa tarkastellaan investointien tarvetta ja vaikutuksia. Järjestämislain 19 §:n mukaan hyvinvointialueen tulee antaa sisäministeriölle ja Lupa- ja valvontavirastolle niiden pyytämät välttämättömät tiedot ja selvitykset järjestämislaissa niille säädettyjen tehtävien toteuttamiseksi. Valtiokonttori on erillisellä päätöksellä myöntänyt Lupa- ja valvontavirastolle pääsyn

hyvinvointialueiden raportointikokonaisuuteen (HHIS-raportointikokonaisuus). Tiedonsaajajoukon täsmentäminen lakiin Valtiokonttorista selkeyttäisi edelleen asiantilaa.

Pykälän 3 momenttiin ehdotetaan tarkennettavaksi tietovarannon nimi muotoon kuntien ja hyvinvointialueiden tietovaranto. Tältä osin Valtiokonttori tuo esille, että vastaava tarkennus pykälän 3 ja 4 momenttien osalta sisältyy myös hallituksen esitykseen eduskunnalle hankintatietovarannosta ja siihen liittyviksi laeiksi.

Huomiot liittyen kumottavaksi esitettyihin Valtiokonttorin tehtäviin:

Luonnoksessa ehdotetaan kumottavaksi Valtiokonttorista annetun lain 2 §:n 1 momentin 9 kohdan mukainen valtion työelämän kehittämistehtävä sekä 10

kohdan mukainen tehtävä kehittää ja valvoa sähköisten liiketoiminta-asiakirjojen välitysverkoston toimintaa ja käyttöä.

Lain Valtiokonttorista 2 §:n 1 momentin 10 kohdan tehtävässä on kyse niin sanotusta Peppol-viranomaistehtävästä. Siltä osin kuin Peppol-viranomaistehtävään sisältyy perustuslain 2 §:n 3 momentissa tarkoitettua julkisen vallan käyttöä, tulee siitä säätää laissa. Peppol-viranomaistehtävän osalta julkisen vallan käyttöä voidaan katsoa sisältyvän erityisesti viranomaisen harjoittamaan valvontaan. Peppol-viranomaistehtävään sisältyy lisäksi kehittämiseen ja asiantuntijayhteistyöhön liittyvää työtä.

Valtiokonttori Suomen Peppol-viranomaisena valvoo, että Suomessa toimivat Peppol-palveluntarjoajat noudattavat Peppol-verkoston sääntöjä ja sopimuksia,

mukaan lukien Peppol-viranomaisen asettamia maakohtaisia sääntöjä. Peppol-viranomaisella on toimivalta kohdistaa sopimussuhteessaan olevaan palveluntarjoajaan seuraamuksia sekä tarvittaessa yhteistyössä verkoston katto-organisaation OpenPeppolin kanssa poistaa palveluntarjoajan oikeus toimia Peppol-verkossa (ns. PKI-sertifikaatin poistaminen). Vastaavasti Peppol-viranomainen myös myöntää oikeuden toimia Peppol-verkossa palveluntarjoajalle yhteistyössä katto-organisaatio OpenPeppolin kanssa (PKI-sertifikaatin myöntö).

Valtiokonttorin tehtävän kumoamisen yhteydessä on hyvä varmistaa, että tehtävien hoitaminen jatkuu sellaisessa organisaatiossa, jonka toimialaan tehtävä soveltuu. Peppol-viranomaistehtävän hoitamista koskevan oikeusperustan yhtäjaksoiseksi jatkumiseksi Valtiokonttorista annetun lain säännöksen kumoamisen

ja tehtävän säätämisen toisen viranomaisen tehtäväksi tulisi tapahtua säännösten voimaantulon näkökulmasta samanaikaisesti. Tämä edistäisi osaltaan myös Peppol-toimintaan liittyvän

erityisasiantuntemuksen säilymistä virkamiesten siirtyessä Peppol-viranomaistoiminnon mukana, sekä varmistaa toiminnan

jatkuvuuden suhteessa OpenPeppoliin ja Peppol-palveluntarjoajiin kohdistuviin sopimusvelvoitteisiin. Valtiokonttorissa on aloitettu valmistelut, joiden tavoitteena on turvata Peppol-viranomaistoiminnon jatkuminen valtionhallinnon puitteissa.

Valtiokonttori pitää kannatettavana valtion työelämän kehittämistä koskevan tehtävän poistamista Valtiokonttoria koskevasta laista. Samoin Valtiokonttori

pitää perusteltuna sitä, että eri toimijoiden työnjakoa virastorakenneselvityksen linjausten mukaisesti selkeytetään. Esityksen jatkovalmistelussa voisi selkeyden vuoksi olla aiheellista lisätä hallituksen esitykseen kuvausta työelämän kehittämistehtävän sisällöstä ja sitä koskevan säännöksen kumoamisen vaikutuksista. Valtiokonttori tulee osaltaan edistämään sitä, että valtion työelämän kehittämistehtävät voidaan jatkossa organisoida parhaillaan käynnissä olevan virastorakenneselvityksen mukaisesti.

Yliluoma Tuomo
Valtiokonttori